

PROFESJONSOPPGAVE

Trygghet og tilknytning ved tilvenning i barnehagen

- Hva er viktig ved barnehagestart for de minste?

Utarbeidet av:

Renate Høyholm Våg

Studium:

Deltids førskolelærerutdanning (DEFU 2011)

Innlevert:

Høst 2014

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er trygghet og tilknytning ved tilvenning i barnehagen, og problemstillingen min er: *Hva mener førskolelærere er viktig ved tilvenning for de minste ved barnehagestart, og hvordan tilrettelegges det for å skape trygghet hos barnet?* Jeg har valgt å bruke teorier innenfor trygghet og tilknytning, blant annet Bowlby og Winnicot for å belyse problemstillingen min.

Jeg gjennomførte kvalitative forskningsintervju med to forskjellige førskolelærere. I begge barnehagene hadde de tilnærmet like rutiner når det gjelder tilvenning i barnehagen, og de legger vekt på blant annet at barnet skal få ro og tid til å bli trygg. De så begge viktigheten av bruk av overgangsobjekt. Selv om bare én av dem forklarte at de brukte primærkontaktordningen, virker det likevel som om begge la vekt på å la barnet knytte seg til én voksen før de ble kjent med resten av de voksne på avdelingen.

Forord

Jeg vil benytte denne anledningen til å takke alle som har bidratt til at denne rapporten endelig ser dagens lys. Takk til intervjupersonene mine som stilte opp, og delte sine tanker og erfaringer med meg. Dere er dyktige førskolelærere!

Takk til Anita Berg-Olsen som har vært min veileder, for god veiledning og oppfølging, og også for å ha tid til mine hjertesukk når jeg stod helt fast i rapportskrivningen.

Takk min til foreldre og mine svigerforeldre for støtte underveis og for barnepass når jeg har hatt behov for det. Dere er gull verdt!

Takk til min kjære som alltid har utrolig stor tro på meg, og som har støttet meg underveis med både gode ord og hjelp slik at jeg har fått tid til å jobbe med rapporten.

Takk til min kjære sønn. Du er min største motivasjon.

Innhold

Sammendrag	2
Forord	3
Innhold	4
1.0 Innledning	5
2.0 Teoretisk perspektiv	6
2.2 Trygghet	6
2.2.1 <i>Trygghet i barnehagen</i>	7
2.2 Tilknytning	8
2.2.1 <i>Tilknytning i barnehagen</i>	9
2.3 Tilvenning i praksis	10
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode og begrunnelse	11
3.2 Om intervjuguiden	12
3.3 Om intervjupersonene	13
3.4 Datainnsamling	13
3.5 Metodekritikk	14
3.6 Etske vurderinger	15
4.0 Analyse, tolkning og drøfting av funn	16
4.1 Hvilke rutiner har dere i forhold til oppstart i deres barnehage?	16
4.1.1 <i>Primærkontaktordning</i>	17
4.1.2 <i>Overgangsobjekt</i>	17
4.2 Hva mener du er viktig for de minste barna i en tilvenningsprosess?	18
4.3 Hvilken forståelse legger du i begrepet trygghet?	20
4.4 Hvordan tilrettelegges det slik at det skapes trygghet hos barnet?	20
4.5 Hva mener du er viktig i forhold til tilknytning hos barn?	21
5.0 Avslutning	23
6.0 Litteraturliste	25

Vedlegg

Vedlegg 1 Forespørsel til barnehager

Vedlegg 2 Intervjuguide

1.0 Innledning

Aldri før har det vært så mange ett-åringer i barnehagen som det er nå. En oversikt fra Statistisk sentralbyrå (2010) viser at omtrent 80% av 1-2 åringer i Norge går i barnehagen. Det at så mange små barn i dag tilbringer mye av tiden sin i barnehagen, krever at førskolelæreren har kunnskap om de små barna, og hva som er viktig når det gjelder oppstart og tilvenning av de minste barna i barnehagen.

I denne rapporten som er en del av avsluttende eksamen i pedagogikkfaget, har jeg valgt å skrive om temaet *trygghet og tilknytning ved tilvenning i barnehagen*. Dette er et tema som blir belyst i media hver høst når det er tid for barnehagestart, hvor det gis tips til foreldre som både det ene og det andre. Samtidig syns jeg det er for lite fokus på dette i førskolelærerutdanningen. Jeg ønsker gjennom denne rapporten å finne ut hva førskolelærere legger vekt på under tilvenningen, og om hva de mener er viktig ved oppstart. Problemstillingen min ble da slik:

Hva mener førskolelærere er viktig ved tilvenning for de minste ved barnehagestart, og hvordan tilrettelegges det for å skape trygghet hos barnet?

Det er mange aspekter som spiller inn når det gjelder tilvenning av 1-åringen i barnehagen. Jeg ønsker å avgrense min oppgave til å handle om trygghet og tilknytning i forhold til oppstart i barnehagen. Det er da naturlig for meg å se på anerkjente teoretikere innenfor disse temaene, slik som Bowlby og Winnicott. Grunnen til at jeg velger å se på trygghet og tilknytning er fordi jeg mener det er viktig som førskolelærer å ha god kunnskap innenfor disse temaene, spesielt da i arbeid med de minste i barnehagen.

Rapporten er bygd opp ved at jeg i innledningen tar for meg valg av tema, presenterer problemstillingen min og hvordan jeg har valgt å avgrense denne. I den teoretiske delen av rapporten har jeg valgt å skrive om trygghet, tilknytning og tilvenning i barnehagen. I metodedelens starter jeg med å skrive kort om hva forskningsmetode er og gjøre rede for mitt valg av metode. Videre presenterer jeg intervjuguiden og intervjupersonene før jeg beskriver fremgangsmåten for datainnsamlingen. Jeg skriver også litt om metodekritikk og ser på etikk rundt forskning. Til slutt vil jeg analysere, tolke og drøfte funnene mine i forhold til relevant teori.

2.0 Teoretisk perspektiv

Jeg vil i denne delen av rapporten belyse relevant teori i forhold til problemstillingen min. Jeg vil komme inn på trygghet og tilknytning og knytte dette opp mot barnehagen, da særlig i forhold til oppstart og tilvenning. Trygghet og tilknytning er to tema som går veldig i hverandre, og ofte avhenger det ene av det andre. Jeg har likevel forsøkt å dele disse opp for å se på noen forskjellige aspekter ved hvert av temaene. Jeg har sett på relevant teori rundt disse temaene, og litteraturen jeg har brukt i denne delen av rapporten er blant annet *Småbarnspedagogikk* av Haugen, Løkken og Röhle, *Liten i barnehagen* av Drugli, *Tilknytning i barnehagen* av Broberg, Hagström og Broberg, *Oppvekst og psykologisk utvikling* av Gulbrandsen og *Barn i utvikling* av Kvello. Se i litteraturliste for nærmere detaljer.

I følge meld. st. 24, (2012-2013) skal det være full barnehagedekning i Norge. Dette er noe flere kommuner har oppnådd, og en naturlig konsekvens av dette er at antall ettåringer i barnehagen har økt. Flere har stilt seg kritiske til at så små barn skal begynne i barnehagen. Argumentene har blant annet dreiet seg om de minste barnas behov når det gjelder trygghet og omsorg fra foreldre, i motsetning til det behovet samfunnet har for å plassere barn i barnehagen allerede fra de er 1 år. Derfor er det ingen tvil om at barnehagens møte med de minste vil spille en stor og viktig rolle i forhold til deres utvikling (Kvello, 2010).

2.1 Trygghet

Hva vil det si å være trygg for et lite barn? Trygghet handler om så mye, og det er flere aspekter som blir vektlagt når det gjelder at et barn skal kunne bli trygt. Monika Röhle (2013) skriver at det er å være forutsigbar for barnet. Det er rutiner, ritualer og en kjent hverdag. Barna må oppleve en viss stabilitet når det gjelder omsorgspersoner både hjemme og i barnehagen, og disse tingene er med på å gjøre at et barn opplever trygghet. Kvello (2013) sier at trygghet forutsetter omsorgspersonens evne til å være emosjonelt tilgjengelig, å være sensitiv overfor barnets behov, og det å trøste barnet når det er oppbrakt.

Den amerikanske psykologen Abraham Maslow formulerte en teori om barns grunnleggende behov, og dannet det vi kaller «behovspyramiden».

Den hierarkiske modellen går ut på at noen behov må oppfylles før man kan få tilfredsstilt andre behov. I bunnen ligger de fysiologiske behovene som mat, søvn og lignende. Trinnet over dette, er behovet for trygghet. De neste trinnene omhandler behov for tilhørighet, anerkjennelse, forståelse, estetiske behov og selvrealisering (Lillemyr, 2011). Maslow mener altså at hvis tryggheten hos et barn ikke er på plass, vil det heller ikke være mulighet for barnet å kunne få tilfredsstilt de andre behovene.

Röthle (2013) mener at trygghet er en forutsetning for barns lek, noe som samsvarer med Maslows teori. Det er avgjørende for at et barn skal kunne gi seg hen til leken, at det er trygt i omgivelsene. Det er da viktig med psykisk og fysisk tilgjengelige voksne som har tid, og som er tilstede der hvor barnet er. Det at de voksne skal være tilstede, behøver ikke nødvendigvis å si at man er nødt til å være med i leken hele tiden, men at man er innenfor barnets synsfelt slik at barnet selv velger om det vil komme bort til deg hvis det har behov for det.

2.1.1 Trygghet i barnehagen

Det er i barnets første leveår at denne grunnleggende trygghetsutviklingen er i fokus, og det er i utgangspunktet foreldrene som er de mest betydningsfulle personene i denne utviklingen (Drugli, 2010). Etter som så stor del som rundt 80% av 1-2 åringene er i barnehage, vil barna tilbringe mye tid sammen med personalet i barnehagen. Derfor er disse voksne naturligvis en viktig del av barns utvikling, sammen med foreldrene.

I Broberg (et al, 2014) kan man lese det at trygghet er en forutsetning for barns nysgjerrighet, lekelyst og for å kunne skape mening i barnehagehverdagen. I barnehagen er det pedagogens oppgave å sørge for at barnet utvikler en slik trygghet og at de har et samspill preget av tillit og tilstedeværelse. De har også listet opp noen punkter de mener er sentrale når det gjelder at barn skal føle seg trygge i barnehagen. Det går blant annet ut på at barnet må oppleve at de voksne i barnehagen er forutsigbare og at de er sensitive overfor barnets behov. Det står også at vaktssystemet bør være slik at pedagogene er tilstede i kjernetiden. I tillegg er det viktig at pedagogen hjelper barnet med å regulere følelsene som oppstår i hverdagen og at barnet blir oppfordret og oppmuntret til å utforske miljøet i barnehagen. Dette stiller store krav til førskolelærerens kompetanse om barns trygghet og tilknytning.

2.2 Tilknytning

I forhold til tilvenning i barnehagen er det naturlig å komme inn på det som omhandler tilknytning, og se på noen teorier innenfor dette.

Tilknytning handler på mange måter om barna viser grunnleggende tillit til omverden eller om de er preget av grunnleggende mistillit (Kvello, 2013). Tilknytning handler også om relasjoner, og noen felles trekk er at relasjonen varer over tid, den er uerstattelig, har stor betydning for individet, kjennetegnes av nærhet og at det oppleves ubehag ved separasjon (Broberg et al, 2014).

Når man tar for seg temaet om tilknytning, er det naturlig å se på tilknytningsteoriens opphavsmann, John Bowlby. Bowlby var en britisk barnepsykolog og psykiater som hovedsaklig er kjent for sine tilknytningsteorier som han jobbet med i store deler av sin karriere (Smith, 2006). Hans teorier handler om hvorfor og hvordan voksne er nødt til å anerkjenne barn, og møte deres behov for trygghet. Bowlby brukte begrepet tilknytning om den tendensen alle mennesker har til å knytte seg til omsorgspersoner, og om å søke beskyttelse og trøst hos disse (Kvello, 2013). Han baserte sin forskning på blant annet en undersøkelse av sykehus- og barnehjemsbarn i 1-2 årsalderen som var blitt separert fra foreldrene sine. Det ble blant annet gjort videoopptak hvor man kunne se hvor sterkt preget disse barna var av å være separert fra sine omsorgspersoner. I sine resultater viste Bowlby hvor stor betydning tilknytning har for barnet, og dets utvikling videre (Broberg et al, 2014).

Mary Ainsworth var en amerikansk forsker som også gjorde banebrytende forskning innenfor tilknytning, og hun var involvert i flere store forskningsprosjekt som omhandlet tilknytningsatferd. Det var Ainsworth som tok i bruk begrepet *trygg base*, som handler om det at man utforsker omgivelsene, men søker tilbake til den eller de personene man er trygt tilknyttet. Hun snakket også om at omsorgspersonene er en *trygg havn* når det er fare på ferde, og at barna på denne måten søker beskyttelse (Kvello, 2013).

Man snakker også om *trygg* og *utrygg* tilknytning innenfor tilknytningsteorier. Så lenge barnet får den trøst, omsorg og nærheten den trenger ved at den søker det, kaller man tilknytningen trygg. Hvis barnet derimot ikke oppnår disse tingene når han søker det, kalles tilknytningen utrygg (Broberg et al, 2014) Som nevnt i kapittel 2.1 om trygghet, har Kvello (2013) noen punkter han mener må være tilstede for at barnet skal kunne oppleve trygg tilknytning. Disse punktene handler om de voksnes evne til mentalisering, emosjonell tilgjengelighet, sensitivitet og evnen til å gi trøst.

2.2.1 Tilknytning i barnehagen

Når ett-åringene begynner i barnehagen, har de ikke forutsetning for å forstå hvorfor foreldrene deres forlater dem, heller ingen begreper om hvilket tidsrom det er snakk om. De har enda ikke noen mulighet til å regulere sine egne følelser, og barnet behøver en omsorgsperson i barnehagen som kan være tilgjengelig for å hjelpe til med å regulere følelsene som oppstår når foreldrene må forlate barnet (Drugli, 2010).

Når barnet begynner i barnehagen, kan det være nødvendig med en primærkontakt. Poenget med en primærkontakt, er at de skal ha et spesielt ansvar overfor et barn når det begynner i barnehagen. Når primærkontakten jobber bevisst for å få en god relasjon til barnet, vil barnet kunne oppnå en trygg tilknytning til denne personen. På denne måten kan barnet bruke denne trygge tilknytningen til å utforske videre, ved at det er klar over primærkontaktens tilgjengelighet underveis (Drugli, 2010). For å oppnå en slik tilknytningsrelasjon, er man nødt til å være pålitelig og oppmerksom i forhold til barnets behov. Dette er noe som må erverves gjennom et godt samspill mellom barnet og primærkontakten. Det vil være hensiktsmessig for et lite barn å knytte seg til minst én pedagog i barnehagen, noe som er viktig for en optimal utvikling hos barnet. Man kan se både i hjemmet og i barnehagen, at barnet foretrekker én av de voksne som tilknytningsperson, og kanskje en annen som lekekamerat. Samtidig er det noen som mener primærkontakt ikke er nødvendig for de tenker at barnet må kunne føle seg trygt med alle voksne på avdelingen. (Broberg et al, 2013).

Bowlby (her i: Abrahamsen, 2013) snakker også om et *tilknytningssystem* hvor barnet alltid søker etter hvor i rommet tilknytningspersonen er. Systemet er alltid «på», men i mindre eller større grad av intensitet. Når barnet separeres fra tilknytningspersonen, vil tilknytningssystemet utløses ved for eksempel gråt. I barnehagen hvor foreldrene ikke er tilstede, er det hensiktsmessig for barnet at tilknytningssystemet settes på «vent», slik at barnet på den måten ikke bruker opp all sin energi på å sørge over at mamma og pappa ikke er der. Derfor vil det være hensiktsmessig at barnet etter hvert kan bruke personalet i barnehagen som tilknytningspersoner. Ved at barnet kan bruke de ansatte i barnehagen som en trygg base, vil de kunne få mest mulig ut av det pedagogiske tilbudet i barnehagen (Abrahamsen, 2013).

2.3 Tilvenning i praksis

Når man snakker om oppstart og tilvenning i barnehagen, snakker man om en stor endring i barnets hverdag, nemlig en overgang fra hjemmetilværelsen over til en rutinepreget barnehagehverdag. Denne overgangen kan være like krevende og tøff for foreldrene som for barnet (Haugen et al, 2014).

Det er mange faktorer som spiller inn når det er tid for oppstart og tilvenning i barnehagen. De fleste foreldre får ikke mer enn tre dager fri fra jobb, derfor er rutinene ved tilvenning lagt opp i forhold til dette (Broberg et al, 2014). Richard Bowlby (her i: Broberg et al, 2014), nevner noen ting som er spesielt viktige å fremheve i forhold til tilvenning, blant annet det at pedagogen må være fremtredende og aktiv i forhold til å skape en god relasjon til barnet. Foreldrene må i tillegg være tilgjengelige den første stunden, og barnet bør gradvis vennes til å være uten foreldrene. Han påpeker også at barnet bør ha korte dager i begynnelsen.

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2011) står det en del om foreldresamarbeid og viktigheten av dette. Man kan blant annet lese at foreldrene og personalet i barnehagen har et felles ansvar for barnets utvikling og trivsel, og at barnets behov for lek, omsorg og læring blir ivaretatt. Det er flere steder presisert at disse tingene skal skje i samarbeid og i forståelse med foreldrene. Det står blant annet om viktigheten av at foreldrene gjøres kjent med barnehagen som virksomhet, og at foreldrene må kunne være trygge på at barnet blir sett i barnehagen. Dette vil naturligvis også være viktig i forhold til oppstart og tilvenning i barnehagen. Det er ikke bare barna som skal bli trygge, men også foreldrene.

Det å tilvenne et barn i barnehagen kan bringe frem sterke følelser, både hos foreldrene og barnet (Broberg et al, 2014). Det er ikke uvanlig at barna virker innadvendte og stille til å begynne med, og den engelske barnelegen og teoretikeren Donald Winnicott (her i: Abrahamsen, 2013) mener at barnet bruker alle sine krefter på å beholde sitt «indre bilde» av foreldrene etter at de har gått. Dette kan også ses på om et «fordøyelsesarbeid» for barnet, og er helt nødvendig for at barnet skal kunne hente seg inn igjen. Barna er rett og slett ikke klare for å ta inn mange nye inntrykk før de har fått bearbeidet det følelsesmessige, og det er viktig at barna får tatt inn «verden i små doser» slik at de klarer å fordøye det. Ved å avbryte denne prosessen ved avledning, vil dette kunne skape en uheldig effekt for barnet og kunne prege deres evne til konsentrasjon i tillegg til motivasjon for utforskning og lek (Abrahamsen, 2013).

Winnicot (her i: Binder og Nielsen, 2006) beskriver det han kaller *overgangsobjekt*. Med dette mener han en ting av spesiell betydning for barnet, det kan være en sutt, en kos, en klut eller noe annet. Barnet kan i visse tilfeller bruke denne som en slags trøst eller bruke den til å roe seg ned når det oppstår følelser som er vanskelige å takle. Abrahamsen (2013) skriver at Winnicot hevder at barnet bruker overgangsobjektet til å beholde «indre bilder» av foreldrene etter at de har dratt. Overgangsobjektet holder liv i minnene av det som oppleves trygt for barnet, og ofte bruker barnet dette for å kunne trøste seg selv når foreldrene er borte.

3.0 Metode

I denne delen av rapporten vil jeg presentere valg av metode i forhold til å samle inn data jeg trengte for å få svar på problemstillingen min. Jeg skriver litt om intervjuguiden min og intervjupersonene jeg har brukt. Jeg beskriver så min fremgangsmåte i datainnsamlingen, før jeg ser på mitt forskningsarbeid med kritiske og etiske øyne.

Når det gjelder forskning kan man kort og enkelt si at det er systematiske studier i et tema eller emne for å finne svar på noen spørsmål. Det er viktig å ha kunnskap om forskningsmetode for å kunne oppnå forskning med god kvalitet. Man bruker metode når man skal gjennomføre en undersøkelse, og ønsker å komme fram til noe. Eksempel på metoder kan være spørreundersøkelser, intervju, observasjon eller lignende. Når man bruker en god metode i forhold til sin problemstilling, så vil man kunne finne frem til et best mulig svar ved god bearbeidning av dataene man samler inn (Dalland, 2012).

3.1 Valg av metode og begrunnelse

I min undersøkelse så har jeg valgt å bruke en *kvalitativ* metode. Kvalitativ metode vil si at den er ute etter å fange opp meninger og opplevelser som ikke er mulig å måle ved ulike undersøkelser. Dette er en måte å komme i kontakt med feltet og virkelig gå i dybden, og forsøke å få en helhetlig forståelse av temaet man jobber med. I et kvalitativt forskningsintervju forsøker man å få tak i beskrivelser av intervjupersonens opplevelse og livsverden (Dalland, 2012).

Da min problemstilling først og fremst spør etter førskolelæreren sin mening, er det riktig for meg å velge denne metoden i undersøkelsen. Det er naturlig å snakke om hermeneutikk i forbindelse med kvalitativ forskning og intervju. Hermeneutikk handler om fortolkning. Å fortolke noe, vil si å finne frem eller lete etter meningen i noe. På denne måten forsøker man å forklare noe som i utgangspunktet er litt uklart for en selv (Dalland, 2012).

Ved å velge å gjennomføre et kvalitativt forskningsintervju er det nettopp dette man gjør, man forsøker å fortolke og finne frem til svar på noe man lurer på.

Videre i problemstillingen spør jeg også etter «...og hvordan tilrettelegges det for å skape trygghet hos barnet?» Da denne delen ikke går direkte på førskolelærerens forståelse, var jeg innom tanken på å undersøke dette gjennom observasjoner. Grunnet oppgavens størrelse og den korte tiden vi hadde å jobbe med den, valgte jeg likevel å kun gjennomføre intervju. Jeg forsøkte da heller å stille spørsmål som gikk på hvordan det tilrettelegges for trygghet i barnehagen, og heller få et innblikk i hvordan de gjør dette ved å samtale om det. Ved å spørre fagfolk slike type spørsmål, får man innblikk i hvordan dette områdes eksperter gjør det (Dalland, 2012).

3.2 Om intervjuguiden

En intervjuguide har som hensikt å lede forskeren gjennom intervjuet. Det er viktig å tenke på at spørsmålene ikke skal ramses opp, men heller ses på som emner eller tema som skal integreres i samtalen mellom forsker og intervjuperson (Dalland, 2012). Når jeg startet med utforming av intervjuguiden, prøvde jeg å koble spørsmålene opp mot de temaene jeg hadde valgt ut i teoridelen. Dette var for å gjøre analysejobben enklere og mer ryddig, og for å bruke intervju spørsmålene for å minne meg selv på temaene jeg ønsket vi skulle ha fokus på under samtalen.

Da jeg på forhånd hadde tenkt ut tre tema i teoridelen, bestemte jeg meg for å ha ett eller to hovedspørsmål for hvert av temaene. På denne måten ble intervjuguiden delvis strukturert, slik at jeg kunne fokusere på å komme i dybden på hvert av temaene samtidig som jeg kunne legge litt føring på hva vi skulle snakke om. Jeg valgte å sende ut intervjuguiden til intervjupersonene på forhånd slik at de fikk tid til å gjøre seg noen tanker rundt temaene før intervjuet, og sette seg litt inn i disse temaene hvis dette var noe de selv ønsket.

Jeg skrev også ned noen stikkord til hvert av spørsmålene, kun for meg selv, som jeg ønsket at vi skulle snakke litt om. Dette var for å sørge for at jeg fikk nok svar innenfor hvert av spørsmålene, og også som en hjelp hvis samtalen skulle gå litt i stå. I tillegg gjorde jeg dette litt bevisst slik at jeg skulle kunne få noen spontane svar fra intervjupersonen, for det er selvsagt god mulighet å sette seg godt inn i hva man skal snakke om, når man har fått intervjuguiden på forhånd. Jeg var også opptatt av at spørsmålene jeg stilte var riktige i forhold til å få svar på problemstillingen min.

3.3 Om intervjupersonene

For å samle sammen de dataene jeg trengte, valgte jeg å bruke to intervjupersoner. Det var naturlig for meg å velge førskolelærere som har erfaring med å jobbe med de minste barna i barnehagen, da det er dette oppgaven min handler om. Temaene tilvenning, trygghet og tilknytning er noe som inngår i alle barnehager, så det var ikke en spesiell barnehage jeg var nødt til å velge fremfor en annen.

Jeg kontaktet styrer i begge barnehagene og presenterte meg og ytret mitt ønske om en førskolelærer som hadde lyst til å intervjues. I begge barnehagene var det styrer som valgte en førskolelærer uten at jeg hadde noen innvirkning på akkurat det. Derfor er intervjupersonene delvis tilfeldig utvalgt.

Intervjuperson A er i midten av førtiårene, og har jobbet som pedagogisk leder i omtrent 20 år i informantbarnehagen. Hun jobber i en barnehage med fire avdelinger. Hun har mange års erfaring med å jobbe med de minste i barnehagen. Intervjuperson B er midt i tredveårene, og har jobbet som pedagogisk leder siden hun var ferdig utdannet for snart 3 år siden. Hun har vært i informantbarnehagen i omtrent 10 år, som assistent til å begynne med. Barnehagen hun jobber i er en toavdelings barnehage. Jeg kommer til å omtale intervjupersonene mine som IA (intervjuperson A) og IB (intervjuperson B) i denne rapporten.

Da hensikten med intervjuene er å komme i dybden på temaet, har jeg kun valgt å ha to intervjupersoner. Jeg synes jeg fikk nok stoff til oppgaven med de to intervjupersonene jeg har valgt. Jeg gjennomførte intervjuene mine relativt tidlig i prosessen slik at jeg hadde tid og mulighet til å kontakte en tredje barnehage hvis jeg syntes jeg hadde for lite stoff til oppgaven etter endte intervjuer.

3.4 Datainnsamling

Etter jeg hadde snakket med styrerne i informantbarnehagene og begge hadde vist interesse for min forespørsel, sendte jeg etter avtale informasjonsskriv og intervjuguide på mail til styrer. I begge barnehagene skulle styrer høre med sine pedagoger om hvem som var interesserte, og gi meg tilbakemelding på dette. På denne måten fikk intervjupersonene mine tid til å tenke seg om og melde sin interesse til meg hvis dette var noe de selv ønsket. Jeg sendte på mail både intervjuguide og infoskriv, hvor jeg presenterte meg selv og forskningsprosjektet mitt, før jeg avtalte tid og sted med intervjupersonene over telefon.

I starten av begge intervjuene prøvde jeg å fokusere på å gjøre et godt inntrykk, slik at jeg skulle få et godt møte med intervjupersonen (Dalland, 2012). Jeg forklarte at jeg kom til å

bruke lydbåndopptaker slik at jeg fikk tatt vare på alt som ble sagt, og kunne fokusere på å være helt tilstede i samtalen. Jeg forsikret begge intervjupersonene om at jeg kom til å slette intervjuopptaket etter bruk. Jeg snakket også om at jeg hadde stor fokus på anonymisering, og at jeg har taushetsplikt. Selv om jeg hadde lydbåndopptaker hadde jeg notatbok med meg slik at jeg eventuelt kunne notere kroppsspråk og lignende hvis jeg følte at dette hadde relevans. Dette informerte jeg intervjupersonene om at jeg kom til å gjøre. Jeg følte under begge intervjuene at jeg hadde en god tone med intervjupersonene, og at stemningen var lett og god. Jeg hadde i bakhodet før oppstart av intervjuene at forholdene rundt intervjuet kan bety mye for kvaliteten på samtalen (Dalland, 2012).

Under intervjuene forsøkte jeg å stille spørsmålene på en slik måte at det ble en naturlig framdrift i samtalen. Jeg var bevisst på at ved å få en god samtale, ville jeg kunne få frem intervjupersonenes faktiske tanker og meninger rundt temaet.

Transkriberingen av intervjuene startet jeg med rett etter endt intervju. Å transkribere vil si at jeg skrev ordrett ned det intervjupersonen sa (Dalland, 2012). Jeg spilte av lydbåndopptaket, mens jeg skrev på data underveis. Jeg måtte pause opptaket mange ganger, og spilte det av flere ganger for å sikre meg at det ble gjengitt korrekt.

Etter transkriberingen stod tematisering for tur. Tematisering vil si at man tar for seg de temaene som ble tatt opp under intervjuet (Dalland, 2012). Her valgte jeg å følge intervjuguiden, slik at jeg kunne bruke intervju spørsmålene som titler i analyserings- og drøftningsdelen. Jeg valgte da ut det innholdet i intervjuene som ville kunne hjelpe meg å svare på problemstillingen. Jeg foretok en «opprydding» av temaene slik at det som handlet om det samme havnet på «riktig plass» i forhold til intervju spørsmålene. Jeg markerte også likheter og ulikheter mellom det intervjupersonene hadde sagt i intervjuene.

Etter jeg hadde kategorisert intervjupersonenes svar i forhold til tema, begynte jeg med analysering og tolkning. Jeg forsøkte å analysere det intervjupersonene sa slik at leseren vil kunne trekke egne slutninger ut fra det jeg har skrevet. Når jeg fortolket svarene deres, prøvde jeg å dra ut meningene fra svarene deres.

3.5 Metodekritikk

Når man har gjennomført en undersøkelse ved hjelp av forskningsmetode er det naturlig å ta opp metodespørsmålet til drøftning med et kritisk blikk (Dalland, 2012). Dalland skriver at ved å velge å bruke kvalitativ forskningsmetode er man nødt til å bruke seg selv i prosessen. Dataene går gjennom oss, og hvordan man tolker og bearbeider sine resultater

avhenger både av temperament og personlighet. Det er derfor ikke uvesentlig hvem som skriver oppgaven.

Man kan stille spørsmål til generaliserbarheten av denne forskningsrapporten da den kun viser to førskolelærere sine meninger og tanker rundt ett tema. Men selv om man ikke får et generaliserbart resultat, får jeg analysert og drøftet nettopp disse førskolelærerne sine meninger opp mot min problemstilling, og kanskje få et godt svar på denne.

Noen vil kanskje også sette et spørsmålstejn ved å sende ut intervjuguiden på forhånd, da intervjupersonene enkelt kunne ha servert meg innøvde «skolesvar». Jeg valgte likevel å sende ut spørsmålene for at intervjupersonene skulle kunne sette seg inn i temaet, slik at det ble mer behagelig for intervjupersonene ved at de visste hva vi skulle snakke om. Samtidig hadde jeg notert meg stikkord som jeg skulle spørre om, hvis ikke de selv tok det opp i svarene sine. På denne måten sikret jeg likevel at det kom noen spontane svar.

Etter det første intervjuet, hadde nok min førforståelse av temaet endret seg litt etter som at jeg hadde blitt satt mye mer inn i temaet. I hvilken grad dette påvirket mitt andre intervju er vanskelig å si, men det kan tenkes at jeg kanskje stilte noen av oppfølgingsspørsmålene litt annerledes ettersom jeg hadde en annen forståelse av temaet enn da jeg startet med undersøkelsen. Dette vil kunne være en feilkilde i forhold til innsamling av data.

3.6 Etikk

Det er flere etiske overveielser man er nødt til å ta i en forskningssituasjon. Når det gjelder personvern, var dette noe som var veldig viktig for meg i denne prosessen. Jeg tenkte over på forhånd både hvordan jeg skulle stille spørsmålene, og hvordan jeg skulle formulere meg i rapporten slik at ingen av intervjupersonene skulle kunne bli kjent igjen, ikke en gang på sin egen arbeidsplass. Jeg valgte bort den informasjonen om førskolelærerne som var urelevant for oppgaven, slik at jeg kun skulle sitte igjen med det som var viktig for rapporten min, og som svarte på problemstillingen.

Lyddopptakene lå gjemt i en mappe på telefonen med kodelås på. De ble slettet så snart jeg hadde transkribert intervjuene. De skriftlige intervjuene ble så lagret i en mappe med kodelås på, i tillegg til at jeg har kode for å komme inn på selve datamaskinen. De skriftlige intervjuene skal også slettes.

4.0 Analyse, tolkning og drøfting av funn

I denne delen av rapporten har jeg valgt å sammenfatte både analyse, tolkning og drøfting av resultatene. Grunnen til at jeg velger å ha sammenfatte dette i ett kapittel er fordi det blir mer oversiktlig for leseren ettersom jeg tar for meg ett tema av gangen som jeg da både analyserer, tolker og drøfter. Ved å analysere intervjuet har jeg sett på *hva* intervjupersonene har å fortelle, mens ved så å fortolke svarene, har jeg lett etter *meningen* i disse svarene (Dalland, 2012). Jeg drøfter så funnene mine opp mot relevant teori som jeg har gjort rede for i kapittel 2.0.

Jeg har valgt å dele kapitlet opp noenlunde etter spørsmålene i intervjuguiden for å holde en naturlig tråd gjennom analyseringen. Som nevnt tidligere, kommer jeg til å omtale intervjupersonene som IA og IB.

4.1 Hvilke rutiner har dere i forhold til oppstart i deres barnehage?

Felles for begge intervjupersonene er at de har klare og faste rutiner når det gjelder oppstart i barnehagen. De har hovedsaklig tre dager satt av til tilvenning. I disse dagene skal foreldrene være til stede, og gradvis trekke seg mer og mer unna samtidig som de skal være tilgjengelige. En del av oppstartsrutinene hos begge barnehagene er at de inviterer foreldrene og barnet på besøk i barnehagen en stund før oppstart. IA forklarer at dette er noe de gjør også for at foreldrene skal bli trygge og at de skal få innsyn i barnehagen. IB forteller at noen kommer på besøk flere ganger, og at det bare er positivt.

Da informantbarnehagene har like rutiner i forhold til oppstart, og begge intervjupersonene virker fornøyde med disse rutinene kan man tolke det slik at dette er rutiner som fungerer godt i forhold til hensikten, nemlig det å tilvenne små barn i barnehagen på en best mulig måte.

Broberg (et al 2014) skriver om at grunnen til at rutinene er lagt opp slik de er, handler blant annet om at foreldrene som regel kun får tre dager fri fra jobb for tilvenning i barnehagen. Begge intervjupersonene følger disse rutinene i sin tilvenning, og synes dette er noe som fungerer greit. De presiserer også viktigheten av at foreldrene skal bli trygge i prosessen. Haugen (et al, 2014) mener barnets oppstart i barnehagen kan være like krevende og tøff for foreldrene som for barnet, noe både IA og IB snakker om i intervjuene.

I Rammeplan (Kunnskapsdepartementet, 2011) står det som nevnt tidligere blant annet om viktigheten av at foreldrene gjøres kjent med barnehagen, og at de blir gjort trygge på at barnet blir sett i barnehagen. Ved at intervjupersonene inviterer foreldrene til barna som skal

starte i barnehagen på besøk, får foreldrene mulighet til å få innsyn i barnehagens hverdag, og kan ved dette selv bli mer trygge på overgangen.

Det kan tenkes at ved at foreldrene besøker barnehagen, og blir litt kjent med både de som jobber der og barnehagen generelt, at de vil bli tryggere på at barnet deres skal begynne der. Ved at foreldrene er trygge og avslappet i forhold til barnehagestart, er det mulig dette «smitter» over på barnet som kanskje ser at dette er et sted som er trygt og greit.

4.1.1 Primærkontaktordning

I forhold til bruk av primærkontakt ved oppstart var det forskjellig hvordan informantbarnehagene løste dette. IA fortalte at de ikke nødvendigvis hadde det slik at barnet hadde én primærkontakt, men at de heller fokuserte på at barnet skulle bli kjent med alle voksne på avdelingen litt etter litt. IB forteller at de bruker primærkontaktordningen, noe hun synes er veldig greit for da får barnet blitt trygg på denne voksne først, og at barnet har én voksen å forholde seg til i starten. Her ser man et eksempel på at dette med primærkontakt kan løses på forskjellige måter, men at begge intervjupersonene begrunner sine valg og at dette er noe de har tenkt gjennom.

Drugli (2010) skriver om primærkontaktordningen hvor én voksen har et spesielt ansvar overfor et barn som begynner i barnehagen. Dette for å kunne jobbe bevisst med å oppnå en god tilknytningsrelasjon til barnet. I Broberg (et al, 2014) står som nevnt at noen mener primærkontakt ikke er nødvendig, for de tenker at barnet bør kunne bli kjent med alle voksne på avdelingen.

Hvordan førskolelærerne har lagt opp rutineene når det kommer til primærkontakt, vil kanskje avhenge av hvilke erfaringer de tidligere har gjort seg om hva som fungerer godt hos dem. Selv om IA sier at de ikke nødvendigvis bruker primærkontaktordningen, vil kanskje de fleste barn likevel knytte seg mer til én voksen enn til de andre til å begynne med. På den andre siden er det ikke sikkert alle barn har det samme behovet for en primærkontakt til å begynne med, og heller kanskje selv tar kontakt med alle voksne på avdelingen. Der vil det være store forskjeller, men det kan tenkes at mange barn vil nytte godt av å ha én voksen å forholde seg til i begynnelsen for å en god tilknytningsrelasjon i barnehagen.

4.1.2 Overgangsobjekt

Når det gjelder bruk av overgangsobjekt var det ganske likt hos begge intervjupersonene. Både IA og IB hadde klare meninger om bruk av overgangsobjekt, og

mener det kan være helt nødvendig i starten av en tilvenning å ha en sutt eller en kos, men at man må være oppmerksom på når dette går over til å bli en uvane for barnet som kan ta fokus fra leken. Begge intervjupersonene var ganske klare på at det var rom for bruk av overgangsobjekter i starten så lenge behovet faktisk var tilstede.

Winnicots' beskrivelse av overgangsobjekt blir tolket av blant annet Binder og Nielsen (2006) og Abrahamsen (2013) hvor det blir beskrevet noe barnet blant annet bruker for å trøste seg og roe seg ned når det oppstår vanskelige følelser.

Selv om ingen av intervjupersonene brukte ordet «overgangsobjekt», men heller omtalte det som en sutt, kos eller lignende, snakket de om den betydningen dette objektet kan ha for barnet. Ved at begge intervjupersonene har gjort seg opp en klar mening om dette med bruken av overgangsobjekter, viser det at de har tenkt over viktigheten av dette. Samtidig vurderes det underveis når barnet faktisk ikke har det store behovet for denne kosen eller sutten lengre. Da legger de den i hylla, slik at det ikke skal bli en uvane for barnet å gå med kosen sin. Man kan kanskje si at den da ikke lengre er et overgangsobjekt, når barnet har blitt trygg i barnehagen.

4.2 Hva mener du er viktig for de minste barna i en tilvenningsprosess?

IA snakker om at det er viktig å ha tid til barna, og at de voksne må kunne finne ro til å sette seg ned sammen med barna. Hun mener også at det er de voksne som har ansvar for tilvenningen og at de er nødt til å ta føringen, og at man kan sitte å vente på at barna eller foreldrene skal ta initiativ. IB snakker om viktigheten av at barnet kun har én voksen å forholde seg til i starten. IB sier også at hun syns det er barna som skal komme til den voksne, og at de voksne ikke er for pågående i starten. Også hun mener det er viktig å være i ro, og være tilstede.

I forhold til de første dagene med tilvenning i barnehagen forteller IA at hun gjerne oppmuntrer foreldrene til at barnet har kortere dager i begynnelsen, mens IB forteller at selv om hun ikke direkte oppmuntrer foreldrene til å la barna ha korte dager, er hun veldig åpen om hvordan barnet har det i barnehagen. Hvis det for eksempel er veldig tøft for barnet, forteller hun dette til foreldrene når barnet blir hentet så får det bli opp til dem hvordan de velger å gjøre det videre og hva de har mulighet til.

Både IA og IB opplever store forskjeller på hvordan tilvenningsperioden er både for barn og for foreldrene deres. De sier begge at de opplever stort sett at det går greit, men at det selvsagt av og til er noen det er mer vanskelig for enn andre. De snakket begge om foreldre

som syns tilvenningen går så bra at de selv føler barnet er tilvent etter én dag, mens noen foreldre bruker flere uker før de klarer å slappe av etter barnet deres har begynt i barnehagen. IA forteller at det er like store forskjeller på barna som det er på foreldrene deres i forhold til hvor lang tid det tar før de er trygge. IB forteller at hun generelt syns det går veldig greit med tilvenning, og at de fleste barn tilpasser seg utrolig fort.

Richard Bowlby (her i: Broberg et al, 2014) presiserer at pedagogen er nødt til å være fremtredende og aktiv i forhold til å skape en god relasjon til barnet. IB mener det er viktig at man heller ikke er for pågående i starten, men at barnet må få oppsøke den voksne. Likevel er den voksne nødt til å legge noen føringer, da de har primærkontaktordningen og dermed på forhånd har bestemt hvem det er som skal ha ansvaret for tilvenningen av barnet.

Selv om førskolelæreren bør ta initiativ i kontakten med barnet, behøver det på ingen måte bli pågående. Ved at man for eksempel setter seg ned et lite stykke unna barnet og finner frem byggeklosser eller triller en ball, viser man barnet at man ønsker kontakt, samtidig som man unngår at det blir for intens kontaktsøking i starten.

Selv om man ikke nødvendigvis følger primærkontaktordningen vil det i mange tilfeller være naturlig at én voksen tar initiativ og ansvar over for barnet mer enn en annen. Ofte vil barnet bli trygg på den voksne som er sensitiv overfor barnets behov, og gjerne er det én voksen av gangen som møter disse behovene (Broberg et al, 2014). Så selv om IA forteller at de ikke nødvendigvis bruker primærkontaktordningen, vil det kanskje i flere tilfeller fungere slik ved at barnet knytter seg til én voksen først før de andre. Det kan tenkes at det er greit for foreldrene også å ha én eller to voksne i starten de forholder seg mest til, både når det gjelder å utveksle informasjon om barnet og som de selv kan bli kjent med og bli trygge på.

R. Bowlby (her i: Broberg et al, 2014) påpeker også at barnet bør ha kortere dager i barnehagen. Både IA og IB virker samstemte når det gjelder at barnet ikke bør ha lange dager til å begynne med, men det kan se ut som at IB velger å formidle dette noe indirekte til foreldrene. Ut fra svarene til intervjupersonene ser det ut som om at det er vanlig at barna har korte dager til å begynne med. De fleste foreldrene prøver kanskje å få det til å gå opp slik at barnet ikke behøver å ha så lange dager i begynnelsen. Samtidig er det kanskje ikke alle foreldre som har denne muligheten, for eksempel ved at de ikke får fri fra jobben og heller ikke har noe stort nettverk rundt seg der de bor.

4.3 Hvilken forståelse legger du i begrepet trygghet?

Begge intervjupersonene svarer på spørsmålene om trygghet med å si at det handler om så mye, og at det kan være litt vanskelig å sette ord på det. De mener det er viktig å se barnet, og at de voksne er forutsigbare i det de gjør. IA snakker om at det er viktig at både barnet og foreldrene er trygge. Barnet må føle at barnehagen er en god plass å være, og at det er trygg på de voksne som det skal være sammen med der. Hun understreket at det er den voksne i barnehagen sitt ansvar at barnet oppnår denne trygghetsfølelsen.

IB snakker om at trygghet er noe man føler inni seg, og at barnet kjenner på at dette er en god plass å være, og at her har man det bra. Hun mener også det er viktig at barnet blir trygg på de voksne i barnehagen. I tillegg snakker hun om at et barn som er trygg i barnehagen klarer bedre å vise følelser og ta imot trøst enn et barn som ikke er trygg.

Begge informantene mener det er viktig å være forutsigbare i det en gjør. Monika Røthle (2013) skriver om viktigheten av å være forutsigbar for barnet, og at rutiner, ritualer og en kjent hverdag er med på å skape trygghet hos barnet. Kvello (2010) mener at trygghet forutsetter omsorgspersonens evne til å mentalisere, ved at man er emosjonelt tilgjengelig og at man er sensitiv overfor barnets behov. Når informantene sier at trygghet handler om så mye, skjønner man dette ved at rutiner og ritualer omhandler hele hverdagen i barnehagen. Derfor handler «alt» i hverdagen om barns trygghet, og da er de voksne i barnehagen nødt til å hele tiden møte barnets behov for mat, søvn, trøst, kos, lek og så videre. Ved at barnet blir møtt på denne måten av de voksne i barnehagen, vil de etter hvert bli trygge på de voksne (Røthle, 2013).

4.4 Hvordan tilrettelegges det slik at det skapes trygghet hos barnet?

Både IA og IB forteller om et skjema de har bedt foreldrene fylle ut som handler om barnet, hva det liker å holde på med og lignende, og mener dette er en god måte å bli kjent med hvordan barnet er. IB sier at barnehagen er veldig fleksibel i forhold til foreldrene, og at hvis et barn trenger lengre tid til tilvenning så er dette helt greit. Hun fortsetter med at barnet trenger å bli sett og at de voksne gir barnet tid til å bli kjent. IA mener også det er viktig at barnet får tid til å venne seg til barnehagelivet og hva som skjer der.

På spørsmål om hva trygghet betyr for lek og læring, svarer begge intervjupersonene at det betyr alt. IA mener at hvis barnet ikke er trygg, da får han verken til å leke eller lære, og at det henger helt ihop. Hvis tryggheten er i grunnen, da kommer resten etter hvert. IB forklarer også at hun av erfaring ser at hvis barnet ikke er trygt så går det ikke inn i lek.

Ved at barnehagene sender ut slike skjema som foreldrene skal fylle ut, vil det kunne hjelpe de voksne i barnehagen å møte barnets behov på en bedre måte ved at de har fått vite for eksempel hva barnet liker av mat, hvordan det sovner best og hva det liker å leke med. På denne måten får de voksne god hjelp til å møte barnets behov i barnehagen, noe Røthle (2013) påpeker er helt nødvendig for trygghetsutviklingen til barnet.

Begge intervjupersonene mener at trygghet betyr alt for lek og læring. Hvis man ikke er trygg, så får man heller ikke til å leke. Maslows' behovspyramide (her i: Lillemyr, 2011) understreker nettopp dette, ved at den går ut på at noen grunnleggende behov må være på plass før man kan få tilfredsstilt andre. De voksne i barnehagen hjelper barnet med å få tilfredsstilt behovet for nok søvn og mat. Når disse tingene er på plass, kan de jobbe for å få barnet trygt i barnehagen. IA presiserer at det er de voksne i barnehagen sitt ansvar at barnet oppnår denne trygghetsfølelsen. I Broberg (et al, 2014) står det som nevnt at det er pedagogens oppgave å sørge for at barnet utvikler trygghet og at de har et samspill preget av tillit og tilstedeværelse. Både intervjuperson A og intervjuperson B snakker om at det er viktig å ta seg tid, og å være tilstede for barnet.

4.5 Hva mener du er viktig i forhold til tilknytning hos barn i barnehagen?

I forhold til tilknytning mener begge informantene at dette omhandler relasjonene mellom barnet og omsorgspersonene. IA sier det er viktig at de voksne som jobber på avdelingen er tydelig på at det er de som skal være sammen nå, slik at barnet får bli kjent med de voksne. Hun mener også at hvis det er en unge man må ha på armen, ja da må man ha han på armen. Det er viktig å hele tiden være der for barnet. I tillegg snakker hun om at det er viktig å kunne noe om en 1-åring eller en 2-åring hvor de er i forhold til utvikling og hvilke behov de har, slik at de voksne på best mulig måte kan møte disse behovene. IB mener det er viktig å tilnærme seg barna på en rolig måte, og at barnet ikke har for mange å forholde seg til i starten. Hun snakker også om at det er viktig å ta seg god tid til barnet, og prøve å få barnet med på barnehagelivet samtidig som primærkontakten er i nærheten, hvis barnet har behov for dette.

I forhold til barn med trygg og utrygg tilknytning, snakker IA om at det vil kunne være enklere å venne seg til barnehagelivet om man er vant til trygge og gode rammer og rutiner hjemmefra. Et slikt barn vil lettere tilpasse seg barnehagens rammer. IB mener også at et barn med trygg tilknytning vil få en enklere overgang enn et barn med utrygg tilknytning, men understreker at dette heldigvis er noe de sjelden opplever.

John Bowlby (her i: Smith, 2006) sine teorier i forhold til tilknytning handler om å anerkjenne barn, og å møte deres behov for trygghet. Bowlby brukte begrepet tilknytning og den tendensen mennesker har til å knytte seg til omsorgspersoner. Begge intervjupersonene snakker om dette med relasjonen mellom barnet og de voksne i barnehagen, og at de voksne må aktivt jobbe for at barnet skal oppnå en trygg tilknytning til dem. IA presiserer viktigheten av at de voksne kan noe om låringen og 2åringen og deres behov, for å kunne imøtekomme disse. IB tar igjen opp dette med å ha én person i starten som den kan oppnå en trygg tilknytning til.

IA og IB snakker om å hele tiden være der for barnet, og det å gradvis prøve å få barnet med på barnehagelivet samtidig som en voksen er i nærheten. Ainsworth (her i: Kvello, 2013) snakket om begrepet «trygg base». Det er dette intervjupersonene snakker om når de mener at en omsorgsperson skal være tilgjengelig for barnet. De presiserer underveis hvor viktig det er å ha tid og ro. Ved at de har det, har barnet muligheten til å utforske barnehageverden, og samtidig komme tilbake til den voksne når barnet selv har behov for det. Selv om ikke IA og IB brukte begrepet «trygg base» under intervjuet, snakket de om det med egne ord og forklaringer. Dette viser at de også sitter med mye taus kunnskap, og at en del av tingene de gjør, kanskje er fordi det sitter litt i «ryggraden».

I forhold til trygg og utrygg tilknytning, handler det om barnet oppnår det de søker i forhold til trøst, omsorg og nærhet. Både IA og IB mener at et barn som har trygg tilknytning til omsorgspersonene hjemme, vil ha det enklere når det gjelder tilvenning i barnehagen da de fra før av er vant til faste rutiner og rammer, og er vant til å få respons på behovene sine. Dette vil selvsagt være svært individuelt. Intervjupersonene snakker om at de ikke møter på barn med utrygg tilknytning veldig ofte, og at det stort sett går veldig greit å tilvenne barn i barnehagen.

5.0 Avslutning

I denne rapporten har jeg forsøkt å finne svar på min problemstilling:

Hva mener førskolelærere er viktig ved tilvenning for de minste ved barnehagestart, og hvordan tilrettelegges det for å skape trygghet hos barnet?

Ved å gjennomføre kvalitative forskningsintervju med to førskolelærere, føler jeg at jeg har kommet nærmere et svar på dette. Jeg sitter med en ny forståelse av hva som er viktig når det gjelder tilvenning, og spesielt når det gjelder betydningen av trygghet og tilknytning hos barnet, og bruk av overgangsobjekter og primærkontakt for å oppnå dette. Gjennom å jobbe med denne oppgaven har jeg fått innsyn i hvor godt forberedt førskolelæreren faktisk er til oppstart og tilvenning i barnehagen for de minste. Selv om intervjupersonene i denne rapporten ikke alltid brukte faglige begreper, og heller ikke henviste til teoretikere, viste de likevel god forståelse ved at de forklarte ting med egne ord. Dette kan forstås som at intervjupersonene sitter med mye taus kunnskap, og at mange av handlingene deres baseres på både på kunnskap som er internalisert. Det kan også være at mye baseres på deres egne erfaringer for hva som fungerer godt i en tilvenningsperiode.

Man kan i denne rapporten se viktigheten av at førskolelæreren er reflektert rundt dette med tilvenning, og at de valgene som blir tatt ikke bare er tilfeldige. For at en skal kunne tilby barnet en god start i barnehagen, samt veilede både foreldre og personalet i forhold til dette, er førskolelæreren nødt til å ha god kunnskap om trygghet og tilknytning, spesielt da knyttet opp mot de minste.

Som svar på problemstillingen min, ser man at begge informantene vektlegger blant annet dette med å ha god tid og det å være tilstede for barnet, og det å møte barnets behov for å kunne oppnå trygghet hos barnet og en god tilknytning til de voksne. De understreker også viktigheten av bruken av overgangsobjekt. De er også opptatte av å ha gode rutiner, og at det jobbes for at foreldrene også skal bli trygge i denne prosessen.

Det tilrettelegges for å skape trygghet ved bruk av primærkontakt. Selv om den ene av intervjupersonene ikke nødvendigvis brukte primærkontaktordningen, forklarte hun likevel rutinene deres på en måte som tilsa at de lot barnet knytte seg til én av gangen samtidig som de synes det var hensiktsmessig å la barnet bli kjent med alle voksne litt etter litt.

Ved å jobbe med denne rapporten har jeg blitt mer bevisst førskolelærerens tankegang både når det gjelder barna i en oppstartsprosess, men også deres foreldre og det at de også skal bli trygge på barnehagelivet. Ved videre jobbing med temaet kunne det vært interessant å se på hvordan førskolelæreren jobber med assistentens forståelse for trygghet og tilknytning, og hvordan førskolelæreren veileder i situasjoner som omhandler tilvenning i barnehagen.

6.0 Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2013) En god start i barnehagen - toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige. I Haugen, S., Løkken, G., og Røthle, M. (red.) *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2. utg.) (s. 69-83) Oslo: Cappelen Damm
- Binder, P. E., Nielsen, G. H. (2006) Selvet og relasjonene - nyere psykoanalytiske perspektiv. I Guldbrandsen, L. M. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. (s. 104-139) Oslo: Universitetsforlaget
- Broberg, M., Hagström B., Broberg A. (2014) *Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring*. (Goveia, I. C. overs.) (1. utg.) Oslo: Cappelen Damm AS
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving*. (5. utg.) Oslo: Gyldendal. Norsk Forlag AS.
- Drugli, M. B., (2010) *Liten i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm
- Kunnskapsdepartementet (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet
- Kvello, Ø. (2010) Personlighetsutviklingen: Barnehagens rolle i den fascinerende dynamikken mellom samspill og biologi. I Kvello, Ø. (red.) *Barnas barnehage 2. Barn i utvikling*. (2. utg.) (s. 27-64) Gyldendal Akademiske
- Lillemyr, O. F., (2011) *Lek på alvor*. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget
- Meld. st. 24 (2012-2013) *Fremtidens barnehage*. Oslo: Kunnskapsdepartementet
- Røthle, M. (2013) Møtet med de lekene barna. I Haugen, S., Løkken G. og Røthle M. (red.) *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2. utg.) (s. 121-139) Oslo: Cappelen Damm

Smith, L. (2006) Bowlbys teori om barnets bånd og empiriske studier av tilknytning. I

Guldbrandsen, L. M. *Oppvekst og psykologisk utvikling. Innføring i psykologiske perspektiver*. (s. 139-171) Oslo: Universitetsforlaget

Statistisk sentralbyrå (2010). *Barnetilsynsordninger, 2010*. Hentet fra:

<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/kontantstotte>

Studentens navn

Adresse

Barnehagens navn

Adresse

Forespørsel om tillatelse til å gjennomføre intervju av førskolelærer i barnehage

Jeg er sisteårsstudent på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna. I den forbindelse holder jeg nå på med profesjonsoppgaven min som en del av avsluttende eksamen i pedagogikkfaget. I min oppgave ønsker jeg å forske på hva førskolelærere mener er viktig for de minste ved tilvenning i barnehagen. Jeg ønsker gjerne å få komme i deres barnehage og intervju en førskolelærer for å kunne gjennomføre min undersøkelse.

Hensikten med undersøkelsen er at jeg ønsker å få innsikt i hva en førskolelærer tenker rundt tilvenning i barnehagen, og da spesielt i forhold til trygghet og tilknytning. Det er jeg, min veileder Anita Berg-Olsen, og Høgskolen i Nesna som er ansvarlig for denne rapporten. Undersøkelsen min skal på forhånd godkjennes av Høgskolen i Nesna.

Det jeg har behov for i denne undersøkelsen, er en førskolelærer som jobber på småbarnsavdeling/0-6 årsavdeling, eller som har erfaring med å jobbe med de minste barna i barnehagen. Jeg vil komme til å trenge rundt 1-1,5 time til intervjuet. Jeg kommer til å bruke lydbåndopptaker slik at jeg slipper å bruke unødig tid på å notere det som blir sagt. På denne måten får jeg også vært mer «til stede» under intervjuet. Jeg kommer til å stille spørsmålene, og skrive oppgaven, på en måte slik at intervjupersonen er sikret anonymitet. Jeg har også taushetsplikt. Resultatene av undersøkelsen kommer til å bli publisert som en bacheloroppgave, og hvis jeg skulle få karakter C eller høyere, vil den kunne bli lagt ut på Høgskolen i Nesna sine hjemmesider. Derfor er det ekstra viktig for meg å ivareta intervjupersonens anonymitet gjennom hele prosessen.

Håper på positivt svar.

Med vennlig hilsen

Intervjuguide

Problemstilling: «Hva mener førskolelærere er viktig ved tilvenning for de minste ved barnehagestart, og hvordan tilrettelegges det for å skape trygghet hos barnet?»

Tilvenning i barnehagen

- Hvilke rutiner har dere i forhold til oppstart i deres barnehage?
- Hva mener du er viktig for de minste barna i en tilvenningsprosess?

Trygghet

- Hvilken forståelse legger du i begrepet trygghet?
- Hvordan tilrettelegges det slik at det skapes trygghet hos barnet?

Tilknytning

- Hva mener du er viktig i forhold til tilknytning hos barn?